

SCRISOARE METODICĂ
pentru anul școlar 2011 – 2012
Disciplina de studiu: Limba și literatura română
Nivelul: liceal

Cadrul normativ pentru desfășurarea procesului instructiv-educativ în anul școlar 2011-2012, este asigurat deopotrivă de OMECTS nr. 3753/2011, privind aprobarea unor măsuri tranzitorii în sistemul național de învățământ, și de Legea educației naționale nr. 1/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.18 din 10.01.2011, precum și de O.U.G. nr.75/2005, aprobată cu modificări și completări, prin Legea nr.87/2006.

În condițiile elaborării legislației secundare care va permite implementarea conceptelor prevăzute de noua lege, ale derulării unor ample proiecte și programe de proiectare-restructurare curriculară, se impune cu necesitate prioritizarea acțiunilor, atât la nivelul demersului didactic cât și la nivel de management al grupului de elevi și al instituției, cu finalitatea clar exprimată și asumată de factorii implicați în funcționarea sistemului educațional, de asigurare a unei educații de calitate în România.

Disciplina limba și literatura română este o disciplină care, prin finalitățile educaționale și prin raportare la planurile-cadru de învățământ se integrează în categoria disciplinelor fundamentale, studiate de către elevi pe parcursul întregii școlarizări preuniversitare.

Obiect și instrument de studiu deopotrivă, limba și literatura română este disciplina care creează perspectiva abordării transdisciplinare a unor concepte precum lectură, comunicare, dezvoltarea abilităților de viață, cunoaștere și autocunoaștere, gândire critică etc.

Nivelul liceal reprezintă nivelul la care, cu precădere la disciplina limba și literatura română, procesul instructiv-educativ include dezvoltarea comportamentală, gândirea critică, scrierea creativă, autocontrolul și comunicarea multiipostazială.

Elevul intră în ciclul liceal cu un orizont de așteptare construit în gimnaziu și proiectat către învățământul superior, fapt care necesită o bună proiectare a motivării pentru învățare, o permanentă adaptarea la nou și o constantă predispoziție pentru modernizarea tehnicilor și a metodelor didactice de învățare, manifestate de cadrele didactice de specialitate.

Evaluarea nivelului de competență a elevului trebuie, de asemenea, să se desfășoare ritmic, obiectiv, prin raportare la un set de indicatori concepuți în directă corelație cu nivelul de vârstă și capacitatea implicită a elevului.

Prioritizarea acțiunilor și demersurilor didactice în anul școlar 2011-2012 va presupune trei domenii de interes, finalitățile declarate ale tuturor acțiunilor fiind **sporierea accesului tuturor elevilor la o educație de calitate și creșterea ratei de succes școlar**.

I. Reducerea absenteismului

Gradul foarte mare al absenteismului la nivel liceal va putea fi redus printr-o monitorizare atentă, altfel spus prin intervenție în faza de risc și prin reducerea simțitoare a situațiilor de criză, manifestate prin abandon sau eșec școlar.

În acest sens este necesară o schimbare de abordare în strategiile didactice și o construcție eficientă a demersului didactic, capabilă a genera motivația pentru învățare.

A. La nivelul unității de învățământ

a) **Abordarea graduală** a problemei absenteismului la orele de limba și literatura română - metoda pașilor succesivi:

1. Determinarea elevului de liceu să participe la ora de limba și literatura română - fie și pasiv;
2. Implicarea elevului, fapt care generează participarea activă a acestuia la oră-conexiunea cu realitatea de grad I, cu lumea pe care el o percepe ca *reală* în dihotomia *real-artistic*;
3. Ghidarea-orientarea elevului, astfel încât acesta să elaboreze o opinie personală despre opera literară-fenomenul literar-fenomenul lingvistic;
4. Responsabilizarea elevului, astfel încât acesta să fie capabil să formuleze și să-și exprime opinia personală.

b) **Proiectarea curriculară** adecvată nivelului de competență a elevului/a grupului de elevi și utilizarea coerentă a resurselor. În acest sens, ca resursă didactică, în anul școlar 2011-2012 cadrele didactice au la dispoziție exemplele de bună-practică oferite de MECTS, constând în planificările calendaristice elaborate de cadre didactice cu experiență și autoritate profesională. Acestea trebuie să fie evaluate și adaptate realității de la clasă de către fiecare cadru didactic.

Planificarea calendaristică trebuie percepută ca un document flexibil și reglator. Calitatea actului didactic va fi permanent monitorizată de Comisia pentru Evaluarea și Asigurarea Calității (CEAC), în colaborare cu directorul unității școlare. Se vor avea în vedere următoarele aspecte:

- schița lecției, pentru cadrele didactice debutante;
- proiectarea secvențelor nou introduse (lectura, momentul ortografic), pentru cadrele didactice care au minimum gradul didactic definitiv;

Ca măsură remedială aplicată cadrului didactic, constatarea, în urma asistenței la clasă, a unor deficiențe în predare conduce automat la instituirea obligativității întocmirii schiței lecției pentru o perioadă de șase luni.

c) **Dezvoltarea parteneriatului educațional** real și eficient pentru reducerea absenteismului - promovarea unor relații contractuale ferme între unitatea școlară și părinții elevilor, cu roluri bine stabilite și obligații ale părților-v. contractul prevăzut de lege; implicarea Consiliului Elevilor în managementul clasei/școlii și gestionarea adecvată a situațiilor de criză la nivelul clasei/școlii.

Discuțiile formale și informale cu elevii privind importanța participării la cursuri, dezbaterile referitoare la cauzele absenteismului școlar, consecințele pe termen mediu și lung ale acestuia, reprezintă o constantă a procesului educativ.

În vederea realizării unui **sistem național de înregistrare, monitorizare și raportare a absențelor**, începând cu anul 2011-2012, unitățile de învățământ pun în practică **un sistem de pontaj la intrare/ieșire din instituție**. Sistemul este utilizat de către elevi și de către personalul angajat, înregistrând accesul în/din unitatea școlară, pe baza unei cartele de acces personalizate.

Pontajul permite realizarea unei baze de date electronice controlată permanent de conducerea unității școlare. Înregistrarea instantanee a absențelor și întârzierilor pentru fiecare elev, oferă posibilitatea de a comunica în timp real aceste informații părinților/reprezentanților legali și de a lua măsurile de prevenire a viitoarelor absențe nemotivate. Termenul limită până la care inspectoratele școlare și toate unitățile de învățământ trebuie să introducă sistemul de monitorizare a intrării/ieșirii din instituție este începutul semestrului al doilea. Prioritate au unitățile de învățământ liceal și profesional.

B. La nivelul inspectoratului școlar

Inspectoratul școlar are obligația monitorizării și prevenirii absenteismului. Tematica este inclusă în planul de acțiune al inspectoratului și devine unul din obiectivele inspecției școlare.

Problema participării școlare și a absenteismului este analizată în ședințele de lucru cu directorii unităților de învățământ de la începutul anului școlar (perioada 1 – 12 septembrie). Liniile directoare ale planului de acțiune pe care fiecare unitate școlară și le asumă sunt monitorizate. Pentru punerea în aplicare a acestor planuri sunt diseminate exemplele de bună practică.

Inspectoratul școlar organizează acțiuni de monitorizare și control al aplicării măsurilor decise la nivelul unităților de învățământ și al inspectoratului. Inspecțiile organizate urmăresc: observarea și analiza participării școlare, a cauzelor absenteismului și a măsurilor care se impun la nivelul abordării didactice, al organizării și managementului școlar.

Inspectoratele școlare **colectează lunar**, de la fiecare unitate de învățământ, numărul de absențe, pentru a observa tendințele și a lua măsurile corespunzătoare. Colectarea se face în format electronic, **până**

la data de 5 a lunii următoare, de către o persoană desemnată de inspectorul școlar general. La solicitarea MECTS, datele agregate vor fi trimise la minister.

II. Evaluarea cu scop de orientare și de optimizare a învățării:

Date fiind prevederile art.71 și art. 72 din Legea nr. 1/2011 - Legea Educației Naționale, care fundamentează noile principii ale evaluării,

Art. 71

(1) Scopul evaluării este acela de a orienta și de a optimiza învățarea.

(2) Toate evaluările se realizează pe baza standardelor naționale de evaluare pentru fiecare disciplină, domeniu de studiu, respectiv modul de pregătire. (...)

(4) Controlul utilizării și al respectării standardelor naționale de evaluare de către cadrele didactice se realizează prin inspecția școlară.

(5) Notarea elevilor fără utilizarea și respectarea standardelor naționale și a metodologiilor de evaluare constituie abatere disciplinară și se sancționează conform prevederilor prezentei legi.

Art. 72

(1) Evaluarea se centrează pe competente, oferă feed-back real elevilor și stă la baza planurilor individuale de învățare. În acest scop se va crea o bancă de instrumente de evaluare unică, având funcție orientativă, pentru a-i ajuta pe profesori în notarea la clasă.

(2) Un elev cu deficiențe de învățare beneficiază, în mod obligatoriu, de educație remedială.

vor fi elaborate standarde naționale privind evaluarea elevilor la clasă și prin examene naționale.

Standardizarea evaluării se va fundamenta pe experiența directă, la clasă, a cadrelor didactice.

A. La nivelul unității de învățământ

Evaluările inițiale devin reper pentru adaptarea procesului de învățare la particularitățile beneficiarului direct. Testele vor avea o structură unitară pornind de la un model elaborat la nivel național de CNEE și adaptat în funcție de realitatea de la clasă.

Subiectele, elaborate la nivelul unității școlare de comisiile metodice/catedrele de specialitate, vor conține itemi clar formulați, având ca scop evaluarea competențelor prevăzute de programele școlare.

Scopul evaluărilor nu este ierarhizarea elevilor, a profesorilor sau a școlilor, ci cunoașterea nivelului real al elevilor, pentru a stabili un parcurs individualizat al acestora și pentru a măsura progresul școlar realizat.

Testarea inițială se desfășoară la începutul semestrului întâi, fiind precedată de două săptămâni de recapitulare. Elevilor și părinților/reprezentantului legal li se comunică, în întâlniri individuale, rezultatul obținut în urma evaluării. Eventualul ecart față de programa școlară, acțiunile pe care le propune cadrul didactic pentru a remedia deficiențele/ a asigura progresul școlar/ a stimula performanța, precum și măsurile necesare de susținere a elevului de către familie, sunt discutate în cadrul acestor întâlniri individuale.

La nivelul catedrelor/comisiilor metodice vor fi analizate rezultatele globale ale claselor, problemele tipice și modul de acțiune didactică ce se impune a fi aplicat în timpul anului școlar, pentru realizarea obiectivelor educaționale specifice fiecărei clase de elevi. Întreaga abordare metodologică va fi dezbătută la nivelul comisiilor metodice.

Consiliul profesoral al unității de învățământ analizează rezultatele testelor și stabilește planul de acțiune care să conducă la realizarea indicatorilor de rezultat stabiliți și asumați prin planul managerial și prin planul de dezvoltare instituțională.

Ameliorarea rezultatelor școlare se va face prin planuri remediale particularizate pentru fiecare clasă/specializare. Documentul va fi transmis spre informare Consiliului de Administrație.

Rezultatele individuale obținute de elevi nu sunt publice. Scopul acestor evaluări este strict proiectiv/organizator/reglator și nu punitiv. Nerespectarea acestei prevederi va fi sancționată. Singura persoană autorizată să facă prezentarea publică a rezultatelor globale, fără nominalizări ale elevilor sau cadrelor didactice, cu accent pe diagnoza și măsurile propuse este directorul unității de învățământ.

Evaluarea sumativă se va desfășura în ultimele săptămâni ale semestrului al doilea, după o procedură asemănătoare celei menționate anterior. Situația comparativă a rezultatelor obținute de elevi la cele două testări (inițială și finală) reprezintă unul dintre indicatorii vizați de fișa postului cadrelor didactice și a directorului.

B. La nivelul inspectoratului școlar județean

Anterior/concomitent procedurilor derulate la nivelul unităților de învățământ au loc:

- conceperea planurilor operaționale județene;
- inspecție școlară orientată către parcurgerea adaptată a programei și evaluarea obiectivă a elevilor;
- conceperea planurilor de acțiune, împreună cu casele corpului didactic, pentru a sprijini cadrele didactice în consolidarea metodelor eficiente de evaluare, prin formare continuă.

Până la jumătatea primului semestru au loc:

- analiza rezultatelor de la testele inițiale, pe discipline;
- analize comparative între notele obținute de elevii claselor a XII-a la bacalaureat și cele obținute la clasă, la disciplinele de examen. Concluziile se materializează în plan de măsuri la nivelul unității de învățământ.

III. Îmbunătățirea competențelor de lectură

Rezultatele evaluărilor internaționale cât și ale celor naționale impun intervenția imediată și unitară pentru ameliorarea performanțelor elevilor în domeniul lecturii, lectură înțeleasă atât în dimensiunea sa tradițională, ca lectură literară, ca demers în sfera esteticului, a principiilor și valorilor cât și ca lectură funcțională, ca alfabetizare în înțelegerea textului, în sfera realității imediate, a socialului.

Lectura, înțelegerea și interpretarea textului trebuie să devină practici și preocupări obligatorii ale profesorilor, indiferent de disciplină.

Tipuri de lectură adecvate nivelului de vârstă al elevilor de liceu

- Lectura lentă, silențioasă, de profunzime
- Lectura rapidă
- Lectura critică
- Lecturile paralele
- Lectura explicativă
- Lectura problematizată
- Lectura de suprafață
- Lectura de informare-înțelegere
- Lectura pentru învățare
- Lectura pentru distracție și divertisment (Dobrisor și Panisoara, 2005)

Activitatea de lectură poate fi abordată pe structura metodei S.I.N.E.L.G. (Sistemul Interactiv de Notare pentru Eficientizarea Lecturii și a Gândirii), având ca finalitate înțelegerea textului. În timpul lecturii elevii, marchează în text (sau notează pe hârtie în timpul prelegerii):

- cunoștințele confirmate de text [$\sqrt$]
- cunoștințele infirmate / contrazise de text [-]
- cunoștințele noi, neîntâlnite până acum [+]
- cunoștințele incerte, confuze, care merită să fie cercetate [?]

A. La nivelul unității de învățământ

În cadrul orelor de limba și literatura română, sunt alocate, săptămânal, minim 2 secvențe distincte în structura lecției, pentru activități care stimulează lectura și susțin dezvoltarea competențelor elevilor, în acest domeniu.

Obiectivele centrate pe receptarea și producerea diferitelor tipuri de mesaje sunt realizate utilizând un suport de lectură variat, incluzând atât texte literare cât și nonliterare, în format clasic, audio sau digital, din programa școlară sau din afara acesteia, în funcție de orizontul de așteptare și opțiunile de lectură ale elevilor.

Literatura nu se va studia ca scop în sine, ci pentru a permite elevilor realizarea de asocieri cu viața personală, cu situații concrete - învățarea prin raportare la model.

Textul literar îi va stimula elevului și capacitatea de reflecție/valorizare/autocunoaștere. Înțelegând particularitățile diverselor texte pe care le întâlnește în viața socială și profesională, elevul va fi capabil să elaboreze el însuși texte, respectând convențiile specifice ale *textelor-model*.

Dezvoltarea competențelor elevilor de înțelegere și producere a textului este obligatorie pe parcursul claselor a IX a – a XII-a, cu atât mai mult cu cât acestea sunt evaluate, la finalul ciclului secundar superior, prin examenul de bacalaureat. Se va avea în vedere atât lectura limbajelor cât și a simbolurilor. Competențele de lectură sunt vizate și în cadrul activităților extracurriculare și/sau extrașcolare.

Pentru formarea la elevi a dorinței de lectură și a obișnuinței de a-și împărtăși experiența de lectură se vor folosi diverse strategii didactice personalizate: *momentul lectural*-10 minute în debutul orei de curs, pe principiul *scaunului autorului* dezvoltat în alternativa step by step, *blogul de lectură*-implică activitatea întregii clase și crearea unui blog pe care să fie expuse și dezbătute impresiile de lectură ale elevilor și ale profesorului, referitoare la una-două opere literare alese de elevi dintr-o listă propusă de profesor, *platforme de lectură-e-learning*-vezi exemplul elocvent al platformei realizate de *elefant.ro*, concursuri de lectură organizate de edituri, de fundații și asociații - vezi ANPRO.

Complementar, pentru toate clasele de liceu, la orele de limba și literatura română, se instituie obligativitatea *momentului ortografic* prin proiecte de tipul aceluia concretizat în volumul *Ești cool și dacă vorbești corect*, elaborat în colaborare de Academia Română, MECTS și CNA.

Profesorul poate iniția o campanie de monitorizare a contextelor/ instrumentelor/mijloacelor de exprimare publică și poate dezvolta competența de exprimare-scriere corectă a elevilor, în concordanță cu normele lingvistice în uz.

B. La nivelul inspectoratului școlar

Acțiunile derulate vor fi de tipul:

- concepere a planurilor cu măsuri de susținere și monitorizare a unităților școlare;
- inspecție școlară orientată către monitorizarea dar și consilierea acțiunii de implementare;
- concepere a planurilor de acțiune, împreună cu casele corpului didactic, pentru a sprijini metodologic cadrele didactice, prin formare continuă.

Toate aceste trei domenii de acțiune se vor regăsi în abordarea integrată a procesului instructiv-educativ la disciplina limba și literatura română, expresie a tactului pedagogic și a vocației profesionale a fiecăruia dintre noi.

Inspector general,
Anca-Denisa PETRACHE

Consfătuirea națională a inspectorilor de limba și literatura română, Alexandria, 6 septembrie 2011